

PROCEDURY BEZPIECZEŃSTWA OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. RÓŻY KOŁACZKOWSKIEJ W PLISZCZYNIE

**ORAZ OSOBY I INSTYTUCJE DO KTÓRYCH MOŻNA ZGŁOSIĆ SIĘ O WSPARCIE
W SYTUACJACH WYMAGAJĄCYCH POMOCY**

Opracowano na podstawie:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich;
2. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
4. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty;
5. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. ochronie zdrowia psychicznego;
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach;
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii;
9. Rozporządzenie MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (z późniejszymi zmianami).
10. Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych,
11. Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526,

Spis dokumentów:

- ☐ Wykaz osób i instytucji do których można zwrócić się o pomoc;
- ☐ Opis procedur postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń zewnętrznych;
- ☐ Opis procedur postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń wewnętrznych;
- ☐ Opis procedur postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń bezpieczeństwa cyfrowego;
- ☐ Sposoby postępowania z osobami przewlekłe chorymi, z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Wstęp

W Szkole obowiązuje „Szkolny System Bezpieczeństwa”, na który składają się wewnętrzne procedury, regulaminy dostosowane do rzeczywistych potrzeb szkoły oraz wprowadzone ogólne zasady przestrzegania bezpieczeństwa.

Podstawowym dokumentem regulującym prawo szkolne jest Statut Szkoły.

Ogólne warunki zapewniające bezpieczeństwo uczniom na terenie szkoły

- ☐ Teren Szkoły jest monitorowany.
- ☐ Szkoła na stałe współpracuje z instytucjami pozaszkolnymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom.
- ☐ Uczniowie powinni przestrzegać godzin wyjścia/wejścia do Szkoły, godzin pobytu na świetlicy szkolnej.
- ☐ Ucznia może zwolnić z danej lekcji Dyrektor Szkoły, wychowawca klasy lub nauczyciel, pedagog na pisemną prośbę rodzica.
- ☐ Opuszczanie miejsca pracy przez nauczyciela (wyjście w trakcie zajęć) jest możliwe pod warunkiem, że Dyrektor wyrazi na to zgodę, a opiekę nad klasą przejmie inny nauczyciel.
- ☐ W razie zaistnienia wypadku uczniowskiego, nauczyciel, który jest jego świadkiem, zawiadamia pracownika, który odpowiada za sprawy bhp w szkole oraz Dyrektora Szkoły.
- ☐ Dyrektor Szkoły powiadamia o wypadku zaistniałym na terenie Szkoły pogotowie ratunkowe (w razie potrzeby), rodziców oraz organ prowadzący.
- ☐ O wypadku śmiertelnym, ciężkim lub zbiorowym powiadamiany jest prokurator i kurator oświaty, a o wypadku w wyniku zatrucia – państwowy inspektor sanitarny.

OSOBY I INSTYTUCJE DO KTÓRYCH MOŻNA ZWRÓCIĆ SIĘ O POMOC

- Wychowawca/nauczyciele
- Pedagog szkolny/pedagog specjalny/psycholog
- Dyrektor/wicedyrektor
- Telefon Zaufania dla Dzieci i Młodzieży 116 111
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie 81 466 55 46
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wólce 81 7510087
- Poradnia psychologiczno- pedagogiczna nr 7 w Lublinie 81 5328078
- Policja 997
- Pogotowie ratunkowe 999
- Straż pożarna 998
- Numer alarmowy 112
- Pogotowie energetyczne 991
- Pogotowie gazowe 992
- Pogotowie ciepłownicze 993
- Pogotowie wodno- kanalizacyjne 994
- Wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego 987

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻEŃ ZEWNĘTRZNYCH

1. Ewakuacja z budynku szkoły

1.1. Ewakuacją kieruje dyrektor, z-ca dyrektora lub osoba do tego upoważniona.

1.2. Opuszczając budynek należy stosować się do znaków informacyjnych stanowiących o kierunku dróg ewakuacji i wyjściach ewakuacyjnych za szkoły (strzałki na ścianach).

1.3. W trakcie opuszczania budynku należy zadbać o sprawne i szybkie przemieszczanie się uczniów w kierunku wyjść ewakuacyjnych, w miarę możliwości prawą stroną klatki schodowej – umożliwia to swobodne poruszanie się po kondygnacjach służbom ratunkowym np. straż pożarna z węzami gaśniczymi.

1.4. W razie ewakuacji jest bezwzględny zakaz schodzenia do szatni np. celem zabrania odzieży! Ewakuację należy przeprowadzić w przypadku wystąpienia:

- a) zagrożenia pożarowego obiektów,
- b) zagrożenia wybuchu "bomby" (telefoniczna informacja o podłożonym ładunku wybuchowym),
- c) zagrożenie wybuchem gazu budynków sąsiadujących z obiektami szkoły lub katastrofą komunikacyjną w pobliżu obiektów szkolnych,
- d) innych zagrożeń lub w celu przeprowadzenia ćwiczeń (obowiązujące przepisy zobowiązują Dyrektora szkoły do praktycznego sprawdzania warunków ewakuacji co najmniej raz na 2 lata, a zalecają takie sprawdzanie raz do roku).

1.5. Ogólne zasady ewakuacji.

- a) Ścisłe stosować się do przekazywanych zaleceń przełożonych lub prowadzących akcję.
- b) Wyłączyć i zabezpieczyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe.
- c) Zakończyć pracę sprzętu komputerowego oraz zabezpieczyć dane informatyczne przed dostępem osób niepowołanych.
- d) Przygotować do ewakuacji / zabezpieczyć / ważne wytypowane mienie, dokumenty, pieczęcie, środki finansowe itp.
- e) Pozamykać okna i sprawdzić pomieszczenia czy nie pozostały w nich jakieś osoby.
- f) Osoby wytypowane do działań zabezpieczających ewakuację winny przystąpić do przydzielonych im zadań.
- g) Wszystkie osoby opuszczające szkołę powinny przystąpić do ewakuacji postępując zgodnie z zaleceniami i udać się na wyznaczone miejsce zbiórki.
- h) W przypadku pożaru drzwi i okna powinny zostać zamknięte, a klucze pozostawione w drzwiach.
- i) W przypadku skażenia chemicznego drzwi i okna powinny być otwarte.
- j) Nauczyciele/wychowawcy informują woźnego o opuszczeniu klas/sal przez wychowanków.
- k) Nauczyciele/wychowawcy na miejscu ewakuacji, sprawdzają obecność i przekazują informację do Dyrektora Szkoły.
- l) Na miejscu ewakuacji nauczyciel/wychowawca i uczniowie przebywają do czasu otrzymania stosownej informacji, co do powrotu i kontynuacji nauki lub jej zakończenia. W czasie ewakuacji należy kierować się zaistniałą sytuacją przy zachowaniu poniższych zasad: - nie przeciskać się w przeciwnym kierunku do ruchu ludzi,
- izolować pomieszczenia, w których powstał pożar od pozostałych przez zamknięcie drzwi,

- w pierwszej kolejności ewakuować osoby z tych pomieszczeń gdzie występuje realne zagrożenie dla życia i zdrowia oraz osoby niepełnosprawne,
- na poszczególnych odcinkach całej drogi ewakuacji nadzorować ewakuację,
- nie dopuszczać do powstania spiętrzeń, bezwładnego ruchu względnie paniki,
- zachować spokój i opanowanie,
- łagodzić powstającą sytuację napięciowo - nerwową,
- nie dopuścić do powracania pracowników i uczniów w poprzednie miejsca,
- w przypadku zaginięcia osoby natychmiast zgłosić ten fakt pierwszemu napotkanemu strażakowi pytając go o nazwisko,
- udzielić w razie potrzeby pierwszej pomocy przedmedycznej i lekarskiej,
- podporządkować się kierującemu akcją ratowniczą,

1.6. Przydział obowiązków i organizacja działania.

Dyrektor szkoły:

- Podejmuje decyzję o zakresie ewakuacji.
- Nadzoruje działania;
- Nakazuje powiadomienie specjalistycznych służb ratowniczych;
- Nakazuje uruchomienie elementów zabezpieczenia procesu ewakuacji w szczególności: transport, załadunek i ochrona dokumentacji szkoły, zabezpieczenie instalacji gazowej, wodnej i elektrycznej, otwarcie wyjść ewakuacyjnych.
- Wprowadza zakaz wejścia i wjazdu na teren Szkoły osób postronnych.
- Organizuje akcję ratowniczą.
- Zarządza ewakuację samochodów przed budynków szkoły.
- Określa miejsce deponowania ewakuowanego mienia.
- Współdziała ze specjalistycznymi służbami ratowniczymi (PSP, Policja, Pogotowie Ratunkowe, Pogotowie Gazowe itp.)
- Projektuje ewakuację i kontroluje proces ewakuacji.
- Posiada przy sobie instrukcję bezpieczeństwa.

Pracownicy techniczni i administracji:

- Informację o zagrożeniu natychmiast przekazują do sekretariatu szkoły osobiście lub za pośrednictwem innego pracownika szkoły.
- Wstrzymują wejście na teren szkoły.
- Otwierają wyjście ewakuacyjne na podwórzu oraz drzwi prowadzące do głównego wyjścia. Uruchamiają sygnał alarmowy dzwonkiem elektrycznym lub ręcznym.
- Sprawdzają pomieszczenia szatni, nie udostępniając ich uczniom.
- Pomagają wyprowadzić uczniów na zewnątrz budynku.
- Wyłączają, na polecenie dyrektora szkoły (w razie potrzeby bez polecenia), zawór wodny, gazowy i główne bezpieczniki.

Nauczyciel sprawujący opiekę:

- Sprawuje opiekę tylko nad tą klasą (grupą), z którą prowadzi zajęcia lub z klasą, z którą rozpoczyna zajęcia – jeśli ewakuacji odbywa się w trakcie przerwy.
- Ogłasza alarm dla uczniów danej klasy.
- Nakazuje zabranie tylko osobistych rzeczy (jedynie w przypadku ataku bombowego, zabieramy torby, plecaki i worki).
- Nakazuje i nadzoruje przebieg ewakuacji podopiecznych.
- Przekazuje informację o miejscu zbiórki dla danej klasy.
- Przelicza stan osobowy klasy (grupy) w chwili opuszczania sali lekcyjnej.
- Wychodząc z sali jako ostatni, pozostawiają drzwi domknięte z kluczem w zamku!
- Na miejscu zbiórki obowiązkowo sprawdza obecność wśród uczniów, a następnie sprawdza ich stan zdrowia.
- W przypadku braku ucznia, należy natychmiast ten fakt zgłosić najbliższemu przedstawicielowi służb ratowniczych.

- W przypadku stwierdzenia lub zgłoszenia urazów lub problemów zdrowotnych, należy: doprowadzić ucznia do punktu pomocy, poinformować dyrektora szkoły, udzielić pierwszej pomocy i w razie potrzeby wezwać pogotowie ratunkowe.
- Niedozwolone jest zezwolenie na rozejście się uczniów (podopiecznych) do domów, bez wcześniejszego powiadomienia o zdarzeniu rodziców.

Nauczyciel niesprawujący opieki:

- Wspomaga nauczycieli w kierowaniu uczniów do wyjść.
- Kontroluje pomieszczenia inne, niż sale lekcyjne, w których mogą przebywać ludzie, np. toalety.
- W miarę potrzeb i możliwości zabierają ze sobą dokumentację szkolną.
- Kieruje ruchem osób opuszczających budynek, ze szczególnym uwzględnieniem, aby przebiegał bezpośrednio w kierunku wyjść ewakuacyjnych.

Sekretariat szkoły:

- Zgodnie z decyzją dyrektora szkoły powiadamia odpowiednie służby ratownicze: Policja 997 Straż Pożarna 998 Pogotowie Ratunkowe 999, Telefon alarmowy kom. 112 Pogotowie Energetyczne 991 Pogotowie Gazowe 992 Pogotowie Ciepłownicze 993 Pogotowie Wod. -Kan 994 Woj. Centrum Zarządzania Kryzysowego 987;
- Zabezpiecza dokumentację szkoły przed osobami trzecimi i przygotowuje ją na wypadek konieczności ewakuacji.
- Zabezpiecza sprzęt komputerowy przed możliwością utraty danych.

2. Wtargnięcie napastnika (terrorysty) do szkoły

2.1. Osoba, która otrzymała informację o ataku terrorystycznym, powiadamia jak najszybciej dyrektora szkoły i policję, podając wszystkie niezbędne informacje.

2.2. Na sygnał ustalonych charakterystycznych dzwonek lub niezwłocznie po wykryciu zagrożenia, pracownik zamyka na klucz drzwi pomieszczenia, w którym przebywa z uczniami.

2.3. Należy trzymać się z daleka od okien i drzwi, położyć na podłodze pod ławkami, ochraniając głowy do czasu odwołania alarmu.

2.4. Nauczyciele powinni zadbać o zachowanie spokoju wśród uczniów w celu uniknięcia paniki, wyciszenie, wyłączenie telefonów.

2.5. W przypadku bezpośredniego zetknięcia z terrorystą należy unikać patrzenia mu w oczy, wykonywać spokojne gesty i stosować się do jego żądań.

3. Znalezienie na terenie szkoły niebezpiecznych materiałów (broni, materiałów wybuchowych, podejrzanego pakunku):

3.1. Pracownik, który znalazł materiały wybuchowe, broń, podejrzaną paczkę powiadamia policję, równocześnie zgłasza wiadomość dyrektorowi szkoły zachowując dyskrecję. Należy podać: lokalizację i opis podejrzanego przedmiotu, który może być ładunkiem wybuchowym, swoje nazwisko oraz numer telefonu, z którego prowadzi się rozmowę z policją.

3.2. Podejrzanych przedmiotów nie wolno otwierać, rozpakowywać ani przenosić. Materiał należy zabezpieczyć przed dostępem osób trzecich do czasu przybycia na miejsce policji.

3.3. Dyrektor ogłasza ewakuację szkoły zgodnie z procedurą ewakuacji oraz stosuje się do wytycznych przyjmującego interwencję policjanta.

3. 4. Informacji o zaistnieniu podejrzenia nie należy przekazywać osobom niepowołanym, celem uniknięcia paniki i przeprowadzenia sprawnej akcji ewakuacyjnej.

4. Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego szkoły

W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się należy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem
- 3) pozamykać okna oraz drzwi, nie dopuścić do przeciągów
- 4) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 5) powiadomić osobę odpowiedzialną za zarządzanie kryzysowe w szkole - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 6) zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń
- 7) natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji powiadomić odpowiednie służby - policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 9) po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń
- 10) w obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 11) sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 12) w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry
- 13) przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji
- 14) powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku
- 15) oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

W sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, należy:

- 1) nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy
- 2) powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, zastępcę dyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję
- 3) przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się
- 4) pozamykać okna oraz drzwi, nie dopuścić do przeciągów

- 5) opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzaną substancji i nie wpuszczać do niego innych osób
- 6) ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły;
- 7) natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia
- 8) w szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

5. Pożar

- 5.1. Osoba, która zauważyła pożar natychmiast powiadamia dyrektora szkoły, który wzywa straż pożarną, dzwoniąc na numer 998 lub 112 i podając: adres placówki, rodzaj zdarzenia (pożar, wybuch, co się pali), czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego, numer telefonu i nazwisko osoby informującej.
- 5.2. Należy zachować spokój, aby nie doprowadzić do paniki.
- 5.3. Dyrektor lub osoba upoważniona rozpoczyna akcję ewakuacyjną zgodnie z procedurami ewakuacji.
- 5.4. Osoba ustalona przez dyrektora odcina dostęp prądu i gazu i rozpoczyna akcję gaśniczą.
- 5.5. Woźni otwierają wszystkie wyjścia ewakuacyjne.
- 5.6. Po przybyciu straży pożarnej akcję przejmuje dowódca załogi.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTAPIENIA ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH

1. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH Z UŻYCIEM PRZEMOCY

Zdarzenia i zachowania agresywne to groźby i zastraszanie, naruszenie godności osobistej (ubliżanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w Internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni, naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.), rozboje i wyłudzenia.

O stopniu zaawansowania procedury i podejmowanych w niej krokach decyduje: dyrektor placówki, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektor lub pedagog szkolny/psycholog szkolny.

Postępowanie gdy stronami zdarzenia są uczniowie:

- nauczyciel stara się doprowadzić do przerwania incydentu, w razie potrzeby wzywa pomoc innego nauczyciela;
- stara się zapewnić bezpieczeństwo innym uczniom- świadkom incydentu;
- udziela pomocy poszkodowanym, w razie potrzeby wzywa pogotowie;
- nauczyciel izoluje sprawcę czynu, pozostawiając go pod opieką innego nauczyciela;
- nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i sporządza notatkę służbową;
- dyrektor powiadamia rodziców uczniów biorących udział w zdarzeniu;
- w przypadku odmówienia współpracy przez rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia policję;
- dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ewentualne ślady i dowody w celu przekazania ich policji.

Postępowanie gdy stronami zdarzenia są nauczyciel i uczeń:

- nauczyciel powiadamia innego nauczyciela, który zapewnia bezpieczeństwo uczniom – świadkom zdarzenia;
- nauczyciel będący stroną zdarzenia stanowczo określa granice, stara się nie dopuścić do eskalacji przemocy;
- przekazuje ucznia (sprawcę czynu) pod opiekę pedagoga/psychologa/innego nauczyciela w celu próby wyciszenia ucznia;
- nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły o naruszeniu jego nietykalności cielesnej;
- gdy zachowania agresywne przybierają na sile (pomimo prób wyciszenia) dyrektor wzywa rodziców, pogotowie ratunkowe, policję;
- w przypadku odmówienia współpracy rodziców dyrektor powiadamia sąd rodzinny;
- dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia, zabezpiecza ewentualne dowody w celu przekazania ich policji;
- w przypadku, kiedy uczeń ma ukończone 17 lat, zawiesza się wykonywanie wyżej wymienionych procedur i wzywa policję.

Postępowanie gdy stronami zdarzenia są rodzic i nauczyciel:

- nauczyciel przerywa stan zagrożenia;
- nauczyciel prosi o obecność innego nauczyciela - świadka;

- nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły, który postępuje zgodnie z art. 63 ust. 2 Karty Nauczyciela;

Agresywne zachowanie pracownika szkoły/nauczyciela wobec ucznia:

- po uzyskaniu informacji o zdarzeniu od ucznia/rodzica/pracownika szkoły, dyrektor szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające;
- dyrektor szkoły podejmuje przewidziane prawem działania wobec pracownika i informuje o nich rodziców ucznia;
- dyrektor sporządza z podjętych działań notatkę potwierdzoną podpisem rodziców i dołącza do dokumentacji.

Agresywne zachowanie rodziców i innych osób dorosłych przebywających na terenie szkoły wobec uczniów:

- nauczyciel/pracownik szkoły podejmuje próbę przerwania zachowania agresywnego i wstępnego rozpoznania okoliczności zdarzenia;
- nauczyciel/ pracownik szkoły powiadamia dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji;
- w przypadku gdy osoba dorosła nie zaprzestała zachowania agresywnego, dyrektor szkoły zawiadamia policję;
- w sytuacji wyjątkowej (zagrożenia życia, braku dyrektora/wicedyrektora) nauczyciel/pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia policję.

2. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SAMOWOLNEGO ODDALENIA SIĘ DZIECKA Z LEKCJI, ZE SZKOŁY

- Nauczyciel zaznacza nieobecność ucznia w dzienniku;
- Uzyskuje od uczniów informację na temat przyczyn nieobecności ucznia;
- Informację o nieobecności ucznia przekazuje do sekretariatu szkoły np. telefonicznie, za pośrednictwem innego pracownika szkoły;
- Dyrektor szkoły zarządza poszukiwanie ucznia na terenie szkoły i w bezpośrednim otoczeniu, powiadamia rodziców;
- Nauczyciel sporządza notatkę służbową.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ZACHOWAŃ AUTODESTRUKTYWNYCH, W TYM PRÓBY SAMOBÓJCZE

Każdy pracownik szkoły (pedagogiczny i niepedagogiczny) ma obowiązek zareagowania na wszelkie sygnały o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia, na niepokojące zachowania uczniów mogące wskazywać na zamiary samobójcze. W przypadku zaobserwowania lub posiadania informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

Działania interwencyjne:

- ustalić i potwierdzić rodzaj zdarzenia;
- nie pozostawiać ucznia samego;
- usunąć wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
- bez rozgłosu przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;

- zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;
 - wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną) jeśli potrzeba;
 - zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
 - towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny;
 - zawiadom dyrektora szkoły;
 - dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza:
- *ryzyko umiarkowane*: np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,
- *duże ryzyko*: np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby,
- *ekstremalne ryzyko*: np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu, następnie:
- a) zawiadom wychowawcę i pedagoga szkolnego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmij niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego: w szczególności należy wezwać odpowiednie służby oraz zapewnić w miarę możliwości opiekę psychologa;
 - b) wychowawca powiadamia rodziców;
 - c) dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji;
 - d) należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

Działania naprawcze:

- dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
- bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną lub placówką opieki zdrowotnej;
- obejmij pomocą psychologiczną rodziców ucznia, którego problem dotyczy.

4. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ŚMIERCI SAMOBÓJCZEJ UCZNI NA TERENIE SZKOŁY I POZA NIĄ

- Dyrektor szkoły niezwłocznie kontaktuje się w przypadku śmierci samobójczej dokonanej na terenie szkoły ze służbami medycznymi, rodzicami, policją, prokuraturą, organem nadzoru pedagogicznego i organem prowadzącym szkołę.
- Dyrektor szkoły powiadamia rodziców o wydarzeniu. Organizuje i udziela pomocy służbom ratowniczym i policji w przypadku ich działań.
- Wyznacza osobę odpowiedzialną do kontaktów z mediami.
- Podejmuje decyzje o dalszej pracy szkoły w danym dniu.
- Organizuje interwencję grupową dla uczniów i nauczycieli.

- Dyrektor szkoły podejmuje następujące działania w sytuacji śmierci samobójczej poza szkołą:
 - powiadamia nadzór pedagogiczny i nadzór organu prowadzącego szkołę,
 - organizuje interwencję w środowisku rówieśniczym ucznia i nauczycieli.

5. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU POSIADANIA PRZEZ UCZNIA NIEBEZPIECZNYCH NARZĘDZI, PRZEDMIOTÓW, SUBSTANCJI

- Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonych w świetle prawa narzędzi, przedmiotów, substancji nakłania go do oddania ich i podejmuje działanie zmierzające do ich zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
- Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły a w uzasadnionych sytuacjach policję.
- Wychowawca bądź pedagog odbiera niebezpieczny przedmiot, przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informując o sposobie ukarania.
- Jeżeli jest to prawnie możliwe, wychowawca lub pedagog oddaje przedmiot rodzicom oraz sporządza notatkę pozostającą w dokumentacji pedagoga szkoły.
- W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie że jest to substancja psychoaktywna, lub przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu dyrektor szkoły, pedagog lub interweniujący nauczyciel wzywa policję.

6. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UŻYWANIA PRZEZ UCZNIA TELEFONU KOMÓRKOWEGO I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY

1. W czasie pobytu na terenie szkoły obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych. Telefony i inne urządzenia elektroniczne muszą być wyłączone i schowane.
2. Wyjątek stanowi sytuacja, w której nauczyciel zezwala na używanie telefonów komórkowych lub innych urządzeń elektronicznych.
3. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.
4. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zaginięcie lub uszkodzenie tego rodzaju sprzętu na terenie szkoły lub podczas innych zajęć szkolnych (np. wycieczka, kino). Uczeń zobowiązany jest do pilnowania swoich urządzeń.
5. Nieprzestrzeganie ustaleń objętych procedurą skutkuje wpisaniem uwagi w dzienniku lekcyjnym a w konsekwencji obniżeniem oceny z zachowania.

7. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU KRADZIEŻY, NISZCZENIA MIENIA W SZKOLE

1. Dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona po otrzymaniu informacji kradzieży, zniszczeniu mienia podejmuje próbę ustalenia okoliczności zdarzenia. Powiadamia rodziców ucznia poszkodowanego.
2. W przypadku ustalenia sprawcy powiadamia jego rodziców oraz przeprowadza rozmowę podczas której ustala się konsekwencje wobec sprawcy oraz formy zadośćuczynienia poszkodowanemu, ewentualnie powiadomienie policji.
3. W przypadku powtarzających się kradzieży powiadomienie sądu rodzinnego.

8. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PODEJRZENIA, ŻE NA TERENIE SZKOŁY ZNAJDUJE SIĘ UCZEŃ BĘDĄCY POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH

1. Nauczyciel powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy, w przypadku jego nieobecności pedagoga lub psychologa;
2. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie;
3. Jeśli wymaga tego sytuacja nauczyciel wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udziela pomocy przedmedycznej;
4. Nauczyciel zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice odmówią odebrania dziecka, albo niemożliwy jest z nimi kontakt telefoniczny - o pozostaniu ucznia w szkole, czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych- odmawiają przyścia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzienia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.

W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia niepełnoletniego ucznia w policyjnym pomieszczeniu zawiadamia się rodziców oraz sąd rodzinny.

9. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU OSÓB DOROSŁYCH BĘDĄCYCH POD WPŁYWEM ALKOHOLU I INNYCH ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

1. Na terenie szkoły nie może przebywać osoba będąca pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.
2. Każdy pracownik szkoły ma obowiązek interweniowania w sytuacji, gdy na teren szkoły wejdzie osoba znajdująca się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających. W takiej sytuacji pracownik szkoły powinien:

- Grzecznie ale stanowczo poprosić osobę będącą pod wpływem alkoholu lub innych środków o opuszczenie terenu szkoły.
 - W przypadku napotkania oporu, zawiadomić Dyrektora szkoły i wzywać Policję.
3. Nie dopuszcza się przekazania dziecka pod opiekę osobie będącej pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających. W takiej sytuacji należy:
- Zawiadomić wychowawcę ucznia lub Dyrektora szkoły;
 - Wychowawca lub Dyrektor szkoły wzywa w trybie natychmiastowym drugiego rodzica lub opiekuna.
 - Jeżeli niemożliwe jest skontaktowanie się z rodzicem lub opiekunem, wzywa się Policję.
 - Próba odbioru dziecka przez rodzica będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających może być przyczyną powiadomienia OPS w kierunku sprawdzenia prawidłowości wypełniania funkcji opiekuńczych.

10. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU STWIERDZENIA NA TERENIE SZKOŁY ZAGROŻENIA CHOROBA ZAKAŻNĄ

1. Po otrzymaniu np. od rodziców informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia należy powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Dyrektor ustala z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.

11. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W RAZIE WYPADKU UCZNIA W SZKOLE

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:
 - a) niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę udzielając pierwszej pomocy,
 - b) wzywa pogotowie, jeżeli zaistnieje taka potrzeba,
 - c) niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.
3. O każdym wypadku dyrektor szkoły lub nauczyciel pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
4. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub dyrektor powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim:
 - potrzebę wezwania pogotowia,
 - potrzebę wcześniejszego przyjścia rodzica,
 - godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
5. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza w dzienniku zajęć.
6. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
7. O każdym wypadku dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp.
8. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
9. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
10. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
11. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
12. Dyrektor szkoły powołuje członków zespołu powypadkowego:
 - a) w skład zespołu wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp,
 - b) jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby bhp, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie bhp,
 - c) w składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty,
 - d) przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu, przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor,

13. Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową:

- przesłuchuje poszkodowanego ucznia (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga/psychologa szkolnego);
- sporządza protokół przesłuchania;
- przesłuchuje świadków wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie – przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga/psychologa szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia – świadka i jego rodziców;
- sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku,
- uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek;
- uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku, □ sporządza protokół powypadkowy;
- protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły.

14. Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się rodziców poszkodowanego ucznia, którzy potwierdzają ten fakt podpisem w protokole, Organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty protokół powypadkowy doręcza się na ich wniosek,

15. Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole;

16. W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół, mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu (są o tym informowani przy odbieraniu protokołu), zastrzeżenia składa się ustnie do protokołu powypadkowego lub na piśmie przewodniczącemu zespołu. Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego;

17. Sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący;

18. Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę może zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych, powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.;

19. Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków wg wzoru określonego w rozporządzeniu.

20. Dyrektor szkoły omawia z pracownikami okoliczności i przyczyny wypadków oraz ustala środki niezbędne do zapobieżenia im.

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU UJAWNIECIA CYBERPRZEMOCY NA TERENIE SZKOŁY

Cyberprzemoc - przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych

1. Sytuacje cyberprzemocy:

- a) Przemoc werbalna w sieci - wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż.
- b) Rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli.
- c) Publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających, kompromitujących
- d) Podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.

2. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

Osobą zgłaszającą fakt może być poszkodowany uczeń, jego rodzic, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

Niezależnie od tego, kto zgłasza przypadek, procedura interwencyjna powinna obejmować:

- a) udzielenia wsparcia ofierze przemocy;
- b) zabezpieczenia dowodów i ustalenie okoliczności zdarzenia;
- c) wyciągnięcia konsekwencji wobec sprawcy przemocy oraz praca nad zmianą postawy ucznia.

3. Ustalenie okoliczności zdarzenia

- a) Nauczyciel posiadający wiedzę o zajściu powiadamia wychowawcę klasy, który informuje o zajściu dyrektora i pedagoga szkolnego;
- b) Dyrektor i pedagog szkolny, wspólnie z wychowawcą, dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie;
- c) W procedurze interwencyjnej bierze udział nauczyciel informatyki, szczególnie na etapie zabezpieczenia dowodów i ustalenia tożsamości sprawcy;
- d) W przypadku złamania prawa np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp. należy bezwzględnie skontaktować się z policją. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.

4. Procedura reagowania wobec sprawcy przemocy

- a) Pedagog szkolny powinien przeprowadzić rozmowę z uczniem - sprawcą przemocy. Jeżeli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, należy rozmawiać z każdym osobno;
- b) Nie należy konfrontować sprawcy i ofiar cyberprzemocy;
- c) Należy powiadomić rodziców sprawcy i omówić z nim zachowanie ucznia;
- d) Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zmienił dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli istnieją inne przejawy demoralizacji ucznia.

5. Zastosowanie środków dyscyplinarnych wobec sprawcy przemocy Podejmując decyzję o udzieleniu kary należy wziąć pod uwagę:

- a) rozmiar i rangę szkody - czy materiał został upubliczniony w sposób pozwalający na dotarcie do niego wielu osobom, określa to rozmiar upokorzenia, jakiego doznała ofiara;
- b) czas trwania prześladowania - czy było to długotrwałe działanie, czy pojedynczy incydent;
- c) świadomość popełnionego czynu - czy działanie było zaplanowane, a sprawca był świadomy, że wyrządza krzywdę;
- d) motywację sprawcy - należy sprawdzić, czy działanie sprawcy nie jest działaniem odwetowym w odpowiedzi na uprzednio doznane prześladowanie;
- e) rodzaj rozpowszechnionego materiału.

6. Reagowanie wobec ofiar cyberprzemocy.

- a) udzielanie wsparcia psychicznego;
- b) udzielenie porady w celu kolejnych przypadków cyberprzemocy;
- c) po zakończeniu interwencji należy sprawdzić, czy wobec ucznia nie są stosowane dalsze działania odwetowe ze strony sprawcy.

7. Działania wobec świadków zgłaszających zdarzenie

- a) nie należy upubliczniać udziału świadków w sprawie;
- b) należy mieć na uwadze bezpieczeństwo świadka i nie narażać go na odwet ze strony sprawcy cyberprzemocy;
- c) niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka ze sprawcą jako metody wyjaśnienia sprawy.

8. Sporządzanie dokumentacji z zajścia

- a) Notatkę o zajściu sporządza pedagog szkolny na podstawie rozmów ze sprawcą zajścia, poszkodowanym i ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu zdarzeń.
- b) Jeżeli rozmowa przebiegała w obecności świadka np. wychowawcy, powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.

Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji.

SPOSOBY POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU DZIECKA PRZEWLWKLE CHOREGO

Dzieci z chorobą przewlekłą wymagają szczególnej uwagi ze strony nauczyciela, psychologa i lekarza, a nierzadko systematycznej i zorganizowanej pomocy ze strony różnych instytucji wspomagających dziecko i jego rodzinę, takich jak: szpital, przychodnia zdrowia, poradnie psychologiczne, szkoła, pracownicy socjalni, kościół i inni.

4.1 Obowiązki nauczyciela:

a) Stany nagłe

W sytuacjach nagłych, gdy stan zdrowia dziecka wymaga natychmiastowej interwencji lekarskiej nauczyciel, dyrektor szkoły lub inny pracownik szkoły zobowiązani są do podjęcia działań pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności oraz wezwania karetki pogotowia ratunkowego. Jednocześnie, obowiązkiem tych osób jest zawiadomienie rodziców.

b) Inne problemy zdrowotne zgłaszane przez uczniów

W przypadkach, gdy uczeń zgłasza wystąpienie problemu zdrowotnego, który nie zagraża jego życiu ani bezpieczeństwu (np. dolegliwości bólowe), należy zawiadomić rodziców i zobligować ich do natychmiastowego odebrania dziecka ze szkoły i zasięgnięcia porady lekarskiej, która wyjaśni przyczynę dolegliwości.

c) Podawanie leków uczniom z chorobą przewlekłą

W odniesieniu do ucznia z chorobą przewlekłą, kiedy występuje konieczność stałego podawania mu leków w szkole, rodzice dziecka (przed przyjęciem go do placówki) zobowiązani są do przedłożenia informacji:

- ⇒ na jaką chorobę dziecko choruje?
- ⇒ jakie leki na zlecenie lekarza zażywa (nazwa leku, sposób dawkowania)

4.2 W przypadku braku pielęgniarki - w sytuacji, gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności (np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę; podawanie leku drogą wziewną dziecku choremu na astmę) - czynności te mogą wykonywać również inne osoby (w tym: samo dziecko, rodzic, nauczyciel), jeżeli odbyły przeszkolenie w tym zakresie. Osoby przyjmujące zadanie muszą wyrazić na to zgodę. Delegowanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z podawaniem leków wymaga złożenia:

- pisemnej prośby o podawanie leku,
- zalecenia lekarskiego, zawierającego dokładną instrukcję dawkowania oraz sposobu podania leku,
- podpisu rodzica,
- pisemnej zgody nauczyciela, który podejmuje się tego zadania (załącznik).

Osoby przyjmujące zadanie mogą nie wyrazić zgody, kierując się np. brakiem możliwości podania leku w zalecanej formie.

4.3 Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły :

- a) Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego oraz zaufania do grupy i nauczyciela.
- b) Pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie samodzielności oraz nowych umiejętności.
- c) Budowanie przyjaznych relacji w zespole klasowym, zapobieganie konfliktom.
- d) Uwrażliwienie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego.
- e) Uwrażliwienie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych dzieci.

- f) Motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi.
Wzmacnianie poczucia własnej wartości.
- g) Dostarczanie wielu różnorodnych możliwości do działania i osiągania sukcesów.
- h) Motywowanie do aktywności.
- i) Pomoc w nadrobieniu zaległości szkolnych,
- j) Dostosowanie wymagań do aktualnych możliwości psychofizycznych dziecka.
- k) Zachęcanie dziecka do tworzenia planów i myślenia o przyszłości oraz pomaganie w ich realizacji.
- l) udzielanie dziecku wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- m) współpraca szkoły z rodzicami,

Dziecko z astmą:

Nakazy

- częste wietrzenie sal lekcyjnych,
- ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki;
- w przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy: przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy (dziecko powinno mieć lek przy sobie).

Zakazy

- chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych,
- dzieci uczulone na zarodniki grzybów pleśniowych nie powinny uczestniczyć w organizowanych akcjach sprzątania liści w parkach, terenach zielonych wokół szkoły oraz lekcjach wychowania fizycznego organizowanych na świeżym powietrzu;
- w okresie pylenia roślin, dzieci z pyłkowicą nie mogą wykonywać ćwiczeń na wolnym powietrzu, jeżeli uczestniczą, opiekun grupy powinien sprawdzić czy dziecko jest zaopatrzone w odpowiednie leki,
- astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku,

Ograniczenia:

- uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia;
- dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia, np. wigilia klasowa, spożywanie posiłków w stołówce szkolnej,

Obszary dozwolone i wskazane dla dziecka:

- dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach wychowania fizycznego. Dobrze dobrany wysiłek fizyczny np. trening interwałowy poprawia pojemność płuc i wydolność organizmu, dzięki czemu wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby;
- uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć wychowania fizycznego — zwolnienia od lekarza prowadzącego powinny pojawiać się tylko sporadycznie;
- dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe: siatkówka, piłka nożna, ręczna, koszykówka, gdzie intensywny krótkotrwały wysiłek jest przeplatany chwilami odpoczynku (forma treningu interwałowego);
- dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie;
- dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych (narcciarstwo, saneczkarstwo, łyżwiarstwo figurowe), a także tenis stołowy, jazdę na rowerze, sporty

walki.

Dzieciom bardzo źle tolerującym wysiłek fizyczny zalecane są sporty rekreacyjne takie jak strzelectwo, łucznictwo oraz szachy.

Dziecko z padaczką

W czasie napadu należy:

- Zachować spokój,
- Ułożyć ucznia w pozycji bezpiecznej na boku, z twarzą skierowaną lekko ku podłozu, aby umożliwić swobodny wyciek śliny,
- Zabezpieczyć przed możliwością urazu: zdjąć okulary, podłożyć coś miękkiego pod głowę,
- Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

Nie należy:

- Podnosić ucznia,
- Krępować ruchów,
- Wkładać choremu czegokolwiek między zęby lub do ust (leki, „coś do popicia”),

Dziecko z cukrzycą:

a) Objawy hipoglikemii:

- ☐ bladość skóry,
- ☐ nadmierna potliwość,
- ☐ drżenie rąk, ból głowy, ból brzucha,
- ☐ tachykardia (szybkie bicie serca),
- ☐ uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia,
- ☐ osłabienie, zmęczenie, problemy z koncentracją, niemożność skupienia się i zapamiętania,
- ☐ chwiejność emocjonalna, nadpobudliwość, niepokój,
- ☐ nietypowe dla dziecka zachowanie / nagła zmiana nastroju, napady agresji lub wesołkowatości przypominające stan upojenia alkoholowego,
- ☐ ziewanie/senność, zaburzenia mowy, widzenia i równowagi,
- ☐ zmiana charakteru pisma,
- ☐ uczeń staje się niegrzeczny, a nawet agresywny,
- ☐ uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania,
- ☐ kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub uczeń traci przytomność (śpiączka),
- ☐ drgawki.

b) Postępowanie przy hipoglikemii:

- ☐ oznaczyć glikemię na glukometrze (potwierdzić niedocukrzenie),
- ☐ podać węglowodany proste: 5 — 15 gramów (najszybciej poziom cukru we krwi podniesie: ½ szklanki coca-coli lub soku owocowego, 3 kostki cukru rozpuszczone w ½ szklanki wody lub herbaty, glukoza w tabletkach lub w płynie, miód) — to bardzo ważne, gdyż rozpuszczona glukoza zacznie się wchłaniać już ze śluzówki jamy ustnej i szybko podniesie poziom glukozy we krwi.
- ☐ zawsze należy ponownie oznaczyć glikemię po 10 — 15 minutach, aby upewnić się, że nasze działania były skuteczne i poziom glikemii podnosi się. Jeżeli wartości glikemii się podnoszą, można dziecku podać kanapkę (węglowodany złożone) lub przyspieszyć spożycie planowanego na później posiłku oraz ograniczyć aktywność fizyczną. zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.
- ☐ Jeśli u dziecka z cukrzycą występują objawy wskazujące na niedocukrzenie, a nie ma pod ręką glukometru, aby to potwierdzić — postępuj tak, jak w przypadku potwierdzonej hipoglikemii.

Hipoglikemia ciężka(dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki). Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO PODAWAĆ NICZEGO DO PICIA ANI DO JEDZENIA DO UST!** (istnieje ryzyko, że się zachłyśnie lub udusi).

Co należy zrobić:

ułożyć dziecko na boku,

wstrzyknąć domięśniowo glukagon . Zastrzyk z glukagonem – jest to zastrzyk ratujący życie, wezwać pogotowie ratunkowe,

skontaktować się z rodzicami dziecka,

po podaniu glukagonu dziecko powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach.

Glukagon to hormon wytwarzany u każdego człowieka w komórkach alfa w trzustce.

Przeciwnie do insuliny, w wyniku jego działania dochodzi do wzrostu stężenia glukozy we krwi, dopiero, gdy dziecko odzyska przytomność i będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, coca-cola, tabletka glukozy).

Pamiętaj!

Jeżeli dziecko z cukrzycą zostanie znalezione nieprzytomne — z niewiadomych przyczyn — należy zawsze podejrzewać, że ma ciężkie niedocukrzenie i postępować jak opisano powyżej!

Postępowanie w hipoglikemii u dzieci leczonych pompą:

- ☐ zatrzymaj pompę,
- ☐ zmierz glikemię na glukometrze (potwierdź hipoglikemię),
- ☐ jeżeli dziecko z cukrzycą jest przytomne, podaj doustnie 5—15 gramów węglowodanów prostych (sok owocowy — soczek w kartoniku 200 ml zawiera ok. 2 WW czyli 20 gramy węglowodanów, cukier rozpuszczony w wodzie, miód), odczekaj 10—15 minut i zbadaj ponownie poziom glukozy we krwi - jeżeli nie ma poprawy,
 - ☐ podaj ponownie cukry proste (5—15 gramów, soczek owocowy w kartoniku posiada ok. 2 gramy).
 - ☐ Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje na podnoszenie się stężenia glukozy, włącz pompę i podaj kanapkę lub inne węglowodany złożone, jeżeli dziecko z cukrzycą jest nieprzytomne lub ma drgawki, ułóż je w pozycji bezpiecznej (na boku), podaj domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwij karetkę pogotowia.

c) Objawy hiperglikemii (wysoki poziom cukru we krwi):

- ☐ wzmożone pragnienie (polidypsja) oraz potrzeba częstego
- ☐ oddawania moczu (poliuria),
- ☐ rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji, złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeśli do ww. objawów dołączają: ból głowy, ból brzucha, nudności i wymioty, ciężki oddech (tzw. „oddech kwasicy”), może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie: zbadać poziom glukozy na glukometrze, sprawdzić czy w moczu obecna jest glukoza i ciała ketonowe, skontaktować się z pielęgniarką oraz rodzicami.

Co robić podczas hiperglikemii:

W przypadku znacznej hiperglikemii ważne są trzy elementy: podanie insuliny, uzupełnianie płynów oraz samokontrola.

Insulina

Jeśli poziom glukozy we krwi wynosi więcej niż 250 mg% uczeń powinien otrzymać dodatkową dawkę insuliny, tak zwaną dawkę korekcyjną, w celu obniżenia zbyt wysokiego poziomu glukozy. Ilość insuliny, którą należy podać w celu obniżenia poziomu glukozy jest indywidualna dla każdego chorego dziecka. Rodzice powinni przekazać Wychowawcy pisemną informację na ten temat. Sposób podania insuliny jest zależny od metody leczenia. Dziecko leczone przy pomocy wstrzykiwaczy — poda insulinę penem (podskórna iniekcja), dziecko leczone przy pomocy pompy — poda insulinę poprzez wciśnięcie odpowiednich przycisków znajdujących się na pompie. Małe dzieci wymagają wtedy szczególnej kontroli, sprawdzenia czy wprowadziły odpowiednią dawkę insuliny!

Uzupełnianie płynów i samokontrola

Dziecko powinno dużo pić (ilość płynów zależy od wieku!),

Rodzic powinien przekazać osobie pisemną informację ile jednostek upoważnionej insuliny należy podać jako dawkę zależną od stopnia hiperglikemii. korekcyjną, w przypadku dziecka leczonego za pomocą pompy, aby pokazać jak podaje się bolus korekcyjny (procedura zależy od rodzaju pompy)

Dziecko z ADHD (zespołem hiperkinetycznym):

- a) Poznać specyfikę zachowania dziecka.
- b) Wprowadzić oddziaływania „ułatwiające” (na przykład: w przypadku braku podręcznika umożliwić dziecku skorzystanie z innego, poprosić rodziców o dopilnowanie żeby zabierało potrzebne rzeczy).
- c) Wprowadzić system nagród ukierunkowany na całą klasę
- d) Upewnić się, że oddziaływania ułatwiające i nagrody są stosowane.
- e) Stworzenie stałej struktury lekcji
- f) Krótkie polecenia (Podawanie notatek w punktach, częste zmienianie rodzaju zadań.
- g) częste przypominanie instrukcji, skracanie czasu wykonywania poszczególnych zadań, częste przerwy śródlekcyjne w postaci ćwiczeń fizycznych, wykorzystywanie wszelkiego rodzaju „przyciągaczy” uwagi — kolorowych flamastrów, kredek, naklejek itp., dopilnowanie wpisania zadania domowego do zeszytu, wprowadzenie zeszytu korespondencji z rodzicami.
- h) Wprowadzenie jednolitego i czytelnego systemu zasad i konsekwencji.
- i) Współpraca z rodzicami.

Dziecko z zaburzeniami lękowymi:

Ważne jest, aby właściwie różnicować lęki i obawy charakterystyczne dla prawidłowego rozwoju dziecka, od tych, które są nadmiernie nasilone.

Wskazówki do pracy z dzieckiem w szkole:

- a) normalizowanie reakcji lękowych u dzieci i pokazywanie adaptacyjnej funkcji lęku,
- b) stosowanie strategii przeciwnych unikaniu
- c) uczenie techniki rozwiązywania problemów,

Dziecko z autyzmem:

Uczniowi należy zapewnić:

a) stałość i przewidywalność (np. sporządzenie planów dnia w szkole, planu konkretnej lekcji czy zajęć na poziomie zrozumiałym dla dziecka, pomoc w orientacji w przestrzeni szkolnej: np.: oznaczenia pomieszczeń w sposób zrozumiały dla ucznia, uprzedzanie o zmianach np. o zastępstwie, skróceniu lekcji, przygotowanie dodatkowych zadań lub innego zajęcia w sytuacji, gdy autystyczny uczeń skończy pracę wcześniej niż jego koledzy z klasy;

b) komfort sensoryczny odpowiednie miejsce w klasie (np. z daleka od okna, w pierwszej ławce, tak by jak najłatwiej było mu skupić uwagę na nauczycielu), wydzielenie miejsca, w którym uczeń z autyzmem mógłby się zrelaksować i wyciszyć, jeśli zaistniałaby taka potrzeba;

c) wizualny kanał przekazu informacji np. przygotowywanie zdjęć, diagramów, wykresów, tabel, doświadczeń, które by jak najpełniej ilustrowały i porządkowały informacje zawarte w tekście podręcznikowym, wspieranie poleceń ustnych przedstawieniem ich w sposób wizualny/wzrokowy, zależnie od poziomu rozumienia ucznia np. poprzez zapisanie polecenia na kartce, pokazanie piktogramu, czy zdjęcia;

d) kontrolowany sposób mówienia zwracanie uwagi, czy polecenie kierowane do całej klasy zostało odebrane przez ucznia z autyzmem i jeśli to potrzebne skierowanie go również indywidualnie do niego, przekazywanie najistotniejszych informacji – „nie zalewać potokiem słów”, robienie przerw między zdaniami, tak by dziecko miało czas na przetworzenie informacji; po zadaniu pytania, polecenia danie czasu dziecku na zareagowanie, unikanie sarkazmu i aluzji, wyjaśnianie metafor, formułowanie poleceń wprost (unikanie pytania dziecko o zgodę, gdy tak naprawdę musi wykonać zadanie, czy polecenie), zadawanie pytań „zamkniętych” i z podanymi możliwościami do wyboru np.: zamiast: „Co chcesz teraz robić?” to: „Chcesz teraz czytać, czy pisać?”, uważanie na głośność mówienia, zwłaszcza przy dzieciach z nadwrażliwością słuchową;

e) wspieranie w samodzielnej pracy przedstawienie zadania w sposób jak najbardziej jasny dla dziecka, podzielenie go na mniejsze etapy, czasem zmniejszenie trudności zadania lub jego skrócenie, można również przedstawić dziecku lub zrobić razem z nim plan wykonania zadania, jasno określić, kiedy jest koniec zadania;

f) wzmacnianie motywacji w procesie uczenia się i poczucia własnej wartości: wykorzystywanie zainteresowań dziecka i ulubionych form pracy w uczeniu go nowych umiejętności, opracowanie systemu nagród zwłaszcza przy zadaniach trudniejszych lub mało interesujących dla dziecka; oceny nie zawsze są motywujące dla dziecka z autyzmem, stwarzanie sytuacji, w których dziecko miałoby poczucie sukcesu, wykorzystanie specjalnych umiejętności dziecka i zainteresowań do podniesienia jego statusu w klasie, pozwolenie uczniowi na stosowanie własnych metod do rozwiązywania zadań

(poproszenie go o ich pokazanie lub wytłumaczenie);

g) wspieranie ucznia w nawiązywaniu i utrzymywaniu relacji z rówieśnikami – uczeń z autyzmem może mieć duże trudności z rozpoczęciem rozmowy, z zawiązaniem przyjaźni, warto wesprzeć go w działaniach, jeśli wyraża chęć uczestniczenia w życiu klasy. Być może ważne będzie „poinstruowanie” pozostałych uczniów, jak mogą reagować na różne zachowania swojego autystycznego kolegi.

H) Wskazówki, jak sprawdzić wiedzę dziecka:

- ☐ przygotowywać sprawdzian dostosowany do konkretnego dziecka;
- ☐ brać pod uwagę funkcjonowanie dziecka, jego orientacyjne zdolności intelektualne, jego poziom i sposób komunikowania się, jego umiejętności koncentracji;
- ☐ pamiętać, co w danej sytuacji rzeczywiście sprawdzamy – czy umiejętność pisania sprawdzianu czy wiedzę;
- ☐ wykorzystywać formę testową, nie opisową;
- ☐ układać test z wykorzystaniem materiałów i treści wizualnych, obrazkowych;
- ☐ jeśli zaistnieje taka potrzeba zadawać dodatkowe pytania i/lub pytania pomocnicze;
- ☐ przygotować sprawdzian pisemny, nie ustny;
- ☐ przeznaczać na sprawdzian i ewaluację osoby z autyzmem dużo czasu;
- ☐ nie pospieszać dziecka;
- ☐ część umiejętności sprawdzać w innej sytuacji;
- ☐ być przychylny dziecku;

- ☐ nie wyręczać dziecka – to pozwoli rzetelnie ocenić jego zdolności;
- ☐ zastosować odpowiednią motywację i gratyfikację za wykonanie pracy.

Sposób postępowania z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

Nauczyciele odpowiedzialni za opiekę nad osobami niepełnosprawnymi dbają o zachowanie dzieci zgodnie z potrzebami danej sytuacji, zapewniają pomoc np. w przypadku konieczności ewakuacji.

Procedury dot. dziecka przewlekłe chorego opracowano na podstawie:

- Materiały zamieszczone na stronie ORE „One są wśród nas”;
- Poradnik Ministerstwa Edukacji Narodowej „Jak organizować edukację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi?”
- Stanowisko Ministerstwa Zdrowia z 4 maja 2010r. w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w szkole i przedszkolu;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- Ustawa z 14 grudnia 2016r. Prawo Oświatowe;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- ☐ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Załącznik 1.

.....
(pieczęć szkoły)

.....
(miejscowość, data)

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
(data urodzenia)

Upoważnienie do podawania leku

Ja niżej podpisana/ podpisany, zamieszkała
..... zwracam się z uprzejmą prośbą o podawanie
mojej córce/ mojemu synowi przepisanego przez lekarza leku, zgodnie z poniżej
przedstawionym dawkowaniem. Rozumiem, że może on wywołać nieprzewidziane skutki
uboczne i ewentualne konsekwencje . które przyjmuję w pełni na swoją
odpowiedzialność. Lek należy podać drogą
.....,
w dawce

Ja niżej podpisana/ podpisany zostałam/ zostałem
przeszkolona/ przeszkolony i wyrażam zgodę na podawanie leku uczennicy/
uczniowi, zgodnie z posiadaną wiedzą oraz umiejętnościami.

.....
(podpisy rodziców)

.....
(podpis nauczyciela)

